

Labdafújók

Hazánkban jelenleg 10-15 ezer asztmás gyerek szorul állandó gondozásra. Megyei adataink nincsenek, de az tény, hogy a budapesti, szabad-sághegyi tüdőgyógyintézetbe erről a vidékről érkezik a legtöbb gyerek. Részbe van ebben a poros szegedi levegőnek is. Ennek ellenére — noha osztályozandó iskolai tantárgy a gyógytestnevelés — elenyészően kevés gyerek jár el a foglalkozásokra.

— Elkészülni, vigyázz, kész — rajt! — csattan a taps, s elindulnak a parkettán a pingponglabdák. Csücsörített szájjal fújják a pehely könnyű gömböket a hason fekvő lányok, fújják, majd beleszakadnak. Mintha csak az életük függne attól, milyen mesze sodorja a maguk kavarta szél a labdákat. Irénke elszántan előrébb kúszik, a levegő erejét közelségével akarja pótolni, de hiába: labdája imbolyogni kezd, majd csendben megállapodik, jócskán elmaradva a többi mögött. A törékeny, szőke kislány bánatos szemmel néz tanárnőjére, dr. Endródi Jánosnéra.

Egy ugrószámolyon ülve figyeli az órát a Gutenberg iskola tornatermében a járási gyermekgyógyász, dr. Harsányi Gézával. Megsajnálom Irénkét, a legkiseb, a legvékonyabbat, a sikertelenül is legelszántabbat.

— De hiszen ez csak játék! — simogatom tekintetemmel a kislányt, az orvos azonban a ki nem mondott szót is megcáfolja.

— Komoly munkát végeznek itt a gyerekek. Közreműködésük, akaratuk nélkül nincs eredmény. S már fél siker, ha a szülő, a gyerek tudja ezt.

Irénke új lány ebben a nyolcas csapatban, de ha fizikai erőnlétben még le is marad, akaratereje példamutató. Ő maga szorgalmazzal szülei pedig szívesen vállalják, hogy hetente kétszer Ásotthalomról Szegedre utazzanak. A három éve ismétlődő asztmás rohamok miatt fölmentették a kislányt az iskolai testnevelés alól, s családja azon kevesek közé tartozik, amelyek komolyan vették: a gyógytestnevelés is orvossága ennek a betegségnek.

A gyerekek „szárazon” úsznak: a mellúszás kartempóit végzik, ütemesen szívják, fújják a levegőt. Egy, kettő, egy, kettő — vezényel a tanárnő.

— Tudja, milyen ijesztő, amikor az asztmás gyerek elkezd köhögni, és a szülő szinte tehetetlen. Szenved ő is, együtt a csemetéjével — súgja az orvos, hogy ne zavariuk az órát.

— Miféle betegség ez az asztma, mi okozhatja?

— Pontosan nem lehet meghatározni. Annyi bizonyos, hogy allergiás betegség, a légutak túlérzékenysége idézi elő. Különböző külső anyagokra, ingerekre túlzott reakcióval válaszol a szervezet, a kis légutak leszűkülnek, s különösen a kilégzés nehezül.

— Ennek tartós következményei is lehetnek...

— A tüdő felülvédik, a mellkas megállapodik a belézési helyzetben, maga a légvétel is nehezebbé válik, a szervezet gázcseréje nem kielégítő. De a gyakori fulladás, a rosszuléttől való félelem lelkiileg is meggyötri a gyereket.

— Gyógyszere?

— Az asztmát jelenleg nem tudjuk gyógyítani, csak a tüneteket enyhíthetők. S ha a kellemetlen idegi jelenségeket csökkentjük, máris elviselhetőbbé válik az élet a gyerek számára.

— Ezek szerint az asztmás ember mindig beteg. Bármikor elérheti egy fulladásos roham...

— ...és emiatt állandó félelem tölti el, a kisgyerekek visszahúzódnak, gátoltságosá válik, a szülők — érthető módon — még a széltől is

óvítják, elkényeztetik. Mind megannyi pszichés veszély, amely fokozza a fizikai legyengülés lehetőségét is.

— A lányok között azért akad erősebb is...

— Zsuzsa öt éve jár gyógytornára, azóta edzettebb, erősebb vált, rosszulélete nincsenek, sőt jelenleg gyógyszert sem szed. Csökkent a fertőzések iránti hajlama. Az öt éves tapasztalat azonban bizonyítékot szolgáltat nála arra is, hogy a szakszerű testnevelés eloszlatja a félelmeket, s önbizalmat ad.

— Előre hajolva megérinted a labdát, közben kifújod a levegőt. Föleleled a labdát, beszívod a levegőt. Raj-ta! — mondja a tanárnő, és egyenként ellenőrzi a

JÚLIA SZÉP LEÁNY... — FELEDY GYULA RAJZA

gyerekek légzését. Óra végén vele is szót válthatok.

— Sainos, alig akad olyan kitartó gyerek, aki rendszeresen eljárna a gyógytornára. A szülők elengedik a fülük mellett az iskolaorvos utasítását, s inkább kerámiaszakkörre, vagy más különóra iratják be az asztmás gyereket. Pedig előbb edzetté, erősebbé kellene válnia annak a diáknak, hogy egy évig megterheléseket is elbírn. A gimnasztika bizonyos formái, az úszás, fokozatosan növelve a teljesítményt, hasznos az asztmás gyerekek számára. Hetente mindkettőre számunk egy-egy órát. De futtatni őket nem szabad!

A lányok közül kitűnt kellenességével a nagvobbacska Klári. Mielőtt elkészülne, megkérdezem szereti-e a gyógytestnevelést. Köntörfalazás nélkül mondja a szemembe: nem.

— Miért? — kérdezem.

— Mert kifáradok...

— Hitetlenkedve nézek rá.

— Ennyi mozgástól?

— Nem most fáradtam ki — helvesbít — hanem még Vásárhelyen, amikor ott jártam gyógytornára. A tanárnok mindig úgy megfuttatott bennünket! És különben is kézilabdázni szeretnék — mondja durcásan. És nem hallat az orvos, a tanár szavára, fújják a magáét. Pedig sokszor fullad, s rendszeres kezelésre kell járnia a tüdőgondozóba.

— A gyógytornán és az orvos együttműködésén sok múlik, de a szülő, a gyerek hajlandósága nélkül nem érhetünk el eredményt — jegyzi meg a tanárnő.

Későre jár, már besötétedett. Odakint csipős szél fúj. A lépcsőházban Irénke édesanyja dörzsölgeti megdermedt kezét;

— A hideg miatt nem akar hiányozni egyetlen óráról sem a kislányom, hát csak ideutaztunk. De most aztán siessünk, le ne küssük a buszt! — mondja, és elkészönnék.

A tanárnőtől még megtudom: Julikáéknál esténként labdafújós versenyt rendez a család.

CHIKÁN ÁGNES

A képviselő hétköznapijai

Változó igények

A közügyek változatosak, még ha helyiek is. Több aszfaltozott utcát remélnék a béketelepiek, a gázbevezetést várják a dorozsmaiak. Mászor a lakás, az óvoda, a bölcsőde, vagy a jobb egészségügyi ellátás miatt keresik fel az országgyűlési képviselőt. Persze, nemcsak ezért kéri. Jöjjön, találkozzunk, beszéljünk... kíváncsiak az ország ügyeire is, sorsára és jövőjére, de természetesen az ilyen találkozók alkalmat adnak arra, hogy a képviselő megismerje a változó igényeket.

Nem végeztem statisztikai fölmerést, pontos kimutatásom sincs arról, hogy az elmúlt tíz év alatt hányan keresték fel Takács Imrénét. Szeged 4-es számú választókerületének képviselője. Több mint húszezer ember tavaly már a harmadik ciklusban szavazott neki bizalmat. Tőle tudom, nincs olyan hét, hogy ne kopognának az aitanai. S az elmúlt évtized alatt hány hét is volt? Ugyanis tíz év telt el, mióta először megkapta a választókerület szavazatát. Azóta sok minden történt. A választókerület átélte a közigazgatási átrendezést. Nem szólvá arról, hogy ez idő alatt az emberek is változtak, más lett örömeik, más lett a gondiuk, új lakók, új arcaok tüntek fel ezen a vidéken.

A peremkerületekben ismerős és még gyakorj kép: sárban pörög a gépkecsk keréke. Nagy eső, vagy hóolvasás után a földutak hamar átvedesednek, s ilyenkor nehezebb a közlekedés. Amikor a közéleti munkáról beszélgetünk, az erre lakók mindjárt ezzel a kérdéssel hozakodnak elő. A nyugati iparvezető sáros utcáiban hamar közügy lett a salakozás. Takács Imréné volt az első, aki megszervezte a társadalmi munkát. Kohósalakot szerzett és rábirta az embereket, hamarabb lesz járható utcáik, ha összefognak s feltöltik az utat. Ezen a vidéken már három év az útjavítás, ami képviselői „szegedlettel és felügyelettel” történt. A nagykörúton kívül Szeged utcáira szinte állandóan ráfér a reparaálás. Ezért ha Takácsnének más dolga nem lenne, útfeltöltés ügyében állandóan járhatná a körzeti népfőnt- és párthelviségeket, ahol rendszeresen találkozik választóival. Szerencsére, az utóbbi években a körzet tanácsai is felvállalták ezt a munkát és így a képviselőnek kevesebbet kell foglalkozni az útpítéssel. Sőt, mitöbb, néhány éve a városi tanács minden esztendőben napirendre tűzi a peremkerületek helyzetét. A tanácsulésen sorra veszik, hol kell a gázbevezetésre, a vízvezeték kiépítésére, vagy a kereskedelmi háló-

zat fejlesztésére többet költeni. Így a képviselőnek könnyebb a dolga, igaz, ez esetben ő maga vívta ki. Takácsné vetette fel először, hogy a tanács rendszeresen és megkülönböztetett figyelemmel foglalkozzon a peremkerületekkel. Az ötletét nemcsak megköszönték, hanem el is fogadták. De nem lett kevesebb a képviselő munkája.

Egy-egy találkozó alkalmából zsűfólásig megtelnek a népfőnt-helviségek, vagy a kultúrházak. Legutóbb a dorozsmaiak azért jöttek össze, mert mielőbb szeretnék létrehozni az öregek napközi otthonát. Érdekes választókerület a 4-es számú. Tarka, sokféle az élete. Ide tartozik a Belváros egy része, a nyugati iparvidék, Béketelep és Dorozsma mellett. A lokálpatriotizmus a külterületen erősebb, mint a város szívében. De ez már így természetes, s régi tapasztalat, ahol kevesebb a betonozott út, ott könnyebb a helybeli lakosságot bármilyen közös ügynek megnyerni, s társadalmi munkát szervezni. A Belvárosból elsősorban magánilegű kérésrel, panasszal keresik fel Takácsné. Am igazságot ő sem tud tenni civakodó lakótársak között. Az együttélés törvényeit nem tisztelő állampolgárok úgyve a hatóságra s nem az országgyűlési képviselőre tartozik.

A panaszosok pedig állandóan kopogtatnak, hol a lakásaitón, hol az irodán. Sokan tudják, Takácsné a munkahelyén is fel lehet keresni, a textilművek pártbizottsága titkárnak irodája mindenki előtt nyitva van.

Amikor először átvette a megbízólevelet, akkor hónapokig szünni nem akaró rohamot kellett kiállnia. Lakásigényekkel keresték. Évek múltak el, amíg a kérelmezők többsége megértette, a képviselő nem kiáró. A panaszosok egy része tudta, kérésé elintézhethetetlen, annál is inkább, mert miután minden helvet megjárt, utóliára ment a képviselőhöz. Hogy miért hozakodok elő ezzel hosszú évek után? Mert ismét elszaporodtak a lakáskérélmek. És talán levon bárki, aki egy rövid beszélgetés alatt el tudja dönteni, kinek a panasza jogos, vagy jogtalan.

Tíz esztendő már jubileumi idő e fontos közéleti megbízásban. És hogy milyen eredmények érdekes tanulságok történetek születtek a tíz év alatt? Takácsné idézem: „Névtelen levelet soha nem kaptam, de annál több köszönetet. Sok szegedit megismertem, és közben megtudtam, milyen örömteli dolog az emberekkel foglalkozni.”

HALÁSZ MIKLÓS

Azt írta az újság...

A miskolci Déli Hírlapban olvastam:

A genovai Olaszország-Portugália futballmeccs a Nápoly közelében levő Alfusud autógyárban minden eddigi hiányszási rekordot megdöntött: a dolgozók 41 százaléka mutatott be munkaképzetlenséget igazoló orvosi bizonyítványt. Az igazgatóság bírálta a túlságosan „megértő” orvosokat, és felszólította az Állami Részeseletügyi Minisztériumot, valamint az Egészségügyi és Munkaügyi Minisztériumot, hogy vessen véget az ilyen praktikáknak.

Hát ilyen hiányszási rekord veszelve „aranylábú kedvenceink” miatt a maevár gvárákat nem fenyegeti, mert ahogyan a barokchba látékban mondani szokás, a zsűfölt letató nálunk nem jellemző. A lelkes szurkolóktól teli Néostadion már csak archív

filmfelvételeken látható, s ha jól emlékszem, utóliára Louis Amstrong fellépésekor volt „telt ház”, pedig ő még „labdába se rúgott!”

A Hétfői Hírek írta a közelmúltban:

„Abszolút rekordot állítottak fel, pontosabban ittak meg a múlt évben az NSZK-ban: tiszta alkoholban számítva átlag 12,74 liter szeszt fogyasztott egy-egy polgár. A lakosság összesen több mint 39 milliárd márkát — eevé- nenként 635,5 márkát — költött sörre, borra, rövid italra, szesz- adó címén pedig 5 milliárd 770 millió márká folyt be az államkasszába.”

Tűnődöm, mi az oka, hogy saitonk legtöbbször más országokat pellengérez ki a túlzott alkoholfogyasztás miatt. Pedig nálunk is összejönne egy-két szomorú sta-

tisztika, csak hát mi egy kicsit szegényesebbek vagyunk, s az elgondolkodtató adatokat valaki mindig elsínkófálja, „lenvel!” Mint szaporodó számú alkoholistaink a szeszt.

A Családi Lap Az orvos válaszó! rovatában Édesanyja jelégére üzenték:

„A második férjétől származó gyermekének féltésvére az Ön első férjétől származó gyermeke is, és a második férjének házasságon kívül született gyermeke is. Közös gyermeküknek vérékonya mindkét féltésvére, ám Önnek nem vérékonya férjének házasságon kívül gyermeke és a férjének sem vérékonya az Ön első házasságából származott gyermek.”

Első „nekifutásra”, első olvasásra nem tudtam kibogozni ezeket a kabaretréfába illő összekevert családi kapcsolatokat, mivel szűkebb családként szokatlan az ilyen komplikációk láncolata. Egy biztos: ha ezek a gyerekek

felőnek, s valamilyen célból önéletrajzot kell írniuk, nem kezdhetik a fogalmazást azzal az elcsépett, rég elkopotott mondat- tal, miszerint: „Egyszerű családból származom...”

A Hogyan lehet megtartani a férjét? című újságcikkben írja a szerző:

„Erre biztos recept nincs. De... Egy általános érvényű mégis van: a családtagok bevonásával szervezzük meg úgy a háztartási munkát, hogy több idő jusson a férjre, és többet törődünk saját magunkkal, a szépség- és testápolással. Így máris elindulunk azon az úton, amely a férfi megtartásának művészetéhez vezet...”

Ezek szerint — pláne a válóperek statisztikáinak tükrében — a férfi megtartása művészet. A cikk elolvasása óta feleségemet művésznőnek hívom. Nem akarok panaszkodni, de házasságunk több mint negyedszázada alatt egyszer-kétszer azért én is kíer-

demelhettem volna már a művész úr megszólítást!

Oxprenolol a neve annak az angol tudósok kikísérletezte önbizalmú bájjitalnak”, amelyk elűnteti a lámpalázat. A vízszedrukktól felő diák, a koncertre készülő muzsikusk, az ünnepi szónok, vagy a fontos tanácskozára készülő vezérigazgató hathatós segítséget kap a szertől, ha beveszi — írja az egyik országos lap.

Milyen jó lesz, ha hozzánk is eljut ez az önbizalmat adó csodaszser. Az ember bevesz belője egy adagot, és nyugodtan leül a tévé elé. A képernyőn megjelenő illetékes bejelenti, hogy sainos ezt és ezt már nem gvártjuk, erre ráfűztünk, ezt meg — Hofit idézve — elszabtuk, no meg a világoniaci árak begyűrűzése követekeztében ez és ez elseitől többbe kerül. Bennünk közben dolgozik az önbizalmat adó bájjital, s a rossz hír ellenére továbbra is bizakodva nézünk a tévőbe.

K. GY. M.